

TECH FOR
GOOD
INSTITUTE

Báo cáo nghiên cứu

Hiệp định khung về Kinh tế số
ASEAN (DEFA):

Tiềm năng của khu vực Đông Nam Á

Tháng 12 năm 2023

Tổng quan về Báo cáo nghiên cứu

Hiệp định khung về Kinh tế số ASEAN (DEFA) dự kiến sẽ là hiệp định kinh tế số khu vực đầu tiên trên thế giới, với mục tiêu tăng cường hội nhập để đưa Đông Nam Á trở thành khu vực đổi mới sáng tạo, kết nối và thu hút đầu tư trong kỷ nguyên số. DEFA nỗ lực đưa ra một lộ trình toàn diện và hiệu quả để thúc đẩy thương mại số, quản trị dữ liệu, thúc đẩy đổi mới sáng tạo và tăng trưởng toàn diện dựa trên năng suất. Các vòng đàm phán DEFA dự kiến sẽ diễn ra trong vòng hai năm và được hoàn tất vào cuối năm 2025. Nếu được triển khai đúng tiến độ, Hiệp định DEFA dự kiến sẽ mở ra tiềm năng trị giá 2 nghìn tỷ USD cho nền kinh tế số khu vực vào năm 2030.¹

Báo cáo này tổng hợp thông tin phân tích, đánh giá từ Đối thoại Cộng đồng Kinh tế ASEAN lần thứ 10: Phân tích Hiệp định khung về Kinh tế số ASEAN, do Ban Thư ký ASEAN tổ chức với sự hỗ trợ của Chính phủ Australia thông qua Sáng kiến Australia vì Tương lai ASEAN – Kinh tế và Kết nối (Aus4ASEAN Futures (ECON)), cùng với sự hợp tác của Viện Nghiên cứu Công nghệ vì Cộng đồng (Tech for Good Institute, gọi tắt là TFGI) trong vai trò đối tác chuyên môn. Cuộc đối thoại đã tập hợp nhiều thông tin, đánh giá, được chia sẻ bởi các tổ chức quốc tế, chính phủ các nước, doanh nghiệp, các tổ chức xã hội dân sự, các viện nghiên cứu và giới học thuật.

Với tốc độ đổi mới sáng tạo nhanh chóng của nền kinh tế số, sự tham gia của các bên liên quan trong hệ sinh thái số là rất quan trọng trong việc xây dựng một hiệp định khung chất lượng cao, có ý nghĩa và có tính khả thi. Do đó, Báo cáo này là nguồn tư liệu giá trị cho các bên liên quan mong muốn đóng góp cho các thảo luận đang diễn ra về giai đoạn tiếp theo trong lộ trình phát triển số ở Đông Nam Á. Báo cáo cũng khuyến nghị ASEAN trao quyền cho các bên liên quan này để hỗ trợ quá trình định hình và hiện thực hóa một hiệp định khung về kinh tế số mang tính bước ngoặt cho khu vực.

Lời cảm ơn

Viện Nghiên cứu Công nghệ vì Cộng đồng (TFGI) xin chân thành cảm ơn Ban Thư ký ASEAN và Chính phủ Australia thông qua Sáng kiến Aus4ASEAN Futures (ECON) đã cho chúng tôi cơ hội trở thành đối tác trong Đối thoại Cộng đồng Kinh tế ASEAN lần thứ 10.

Chúng tôi cũng xin gửi lời cảm ơn đến các tổ chức sau vì những ý kiến đóng góp quý báu tại cuộc đối thoại: Ủy ban Đàm phán DEFA, Ủy ban Luật Thương mại quốc tế của Liên Hợp Quốc, Bộ Thương mại và Công nghiệp Singapore, Bộ Điều phối các Vấn đề Kinh tế Indonesia, Viện Nghiên cứu Đông Nam Á (ISEAS-Yusof Ishak), Diễn đàn Tương lai Bảo mật Dữ liệu (Future of Privacy Forum), Microsoft, Grab, VIDA và Tập đoàn Macquarie.

TFGI rất trân trọng sự hỗ trợ của Grab để TFGI có thể tiếp tục thực hiện sứ mệnh thúc đẩy triển vọng của công nghệ và nền kinh tế số đối với sự tăng trưởng toàn diện, công bằng và bền vững tại khu vực Đông Nam Á. Các phát hiện, thông tin phân tích, đánh giá cũng như các đề xuất, khuyến nghị của nghiên cứu này được xác định và đưa ra một cách hoàn toàn độc lập và khách quan.

Miễn trừ trách nhiệm

Thông tin trong Báo cáo này được sử dụng dựa trên cơ sở 'nguyên trạng'. Báo cáo này không nên được coi là khuyến nghị đầu tư liên quan đến bất kỳ ngành nào. Báo cáo này do Viện Nghiên cứu Công nghệ vì Cộng đồng soạn thảo và chỉ dành cho mục đích cung cấp thông tin trong một khoảng thời gian giới hạn để đưa ra quan điểm về khu vực Đông Nam Á. Viện Nghiên cứu Công nghệ vì Cộng đồng và các đơn vị liên kết của Viện hoặc bên thứ ba có liên quan không tuyên bố hoặc bảo đảm, dù rõ ràng hay ngụ ý, về tính chính xác hoặc đầy đủ của thông tin trong Báo cáo, và các nhân sự hoặc đơn vị liên kết của Viện, cùng các cán bộ, nhân viên hoặc đại diện tương ứng của các đơn vị này không chịu bất kỳ nghĩa vụ hoặc trách nhiệm pháp lý nào liên quan đến Báo cáo này.

Báo cáo này tổng hợp các thông tin được Viện Nghiên cứu Công nghệ vì Cộng đồng thu thập trong Đối thoại Kinh tế ASEAN lần thứ 10 và không nhất thiết phản ánh quan điểm của Ban Thư ký ASEAN hay Sáng kiến Aus4ASEAN Futures (ECON).

Giới thiệu về Viện Nghiên cứu Công nghệ vì Cộng đồng (Tech for Good Institute - TFGI)

Viện Nghiên cứu Công nghệ vì Cộng đồng (Tech for Good Institute - TFGI) là một tổ chức phi lợi nhuận, với sứ mệnh thúc đẩy triển vọng của công nghệ và nền kinh tế số đối với sự tăng trưởng bền vững, công bằng và toàn diện tại khu vực Đông Nam Á.

Với quy mô dân số cao gấp hai lần so với nước Mỹ, cùng với các thế mạnh về đặc điểm nhân khẩu học, nền kinh tế số của Đông Nam Á đang phát triển nhanh chóng. Cùng với đó, bối cảnh văn hóa, xã hội, chính trị và kinh tế đa dạng cũng định hình quỹ đạo phát triển đặc thù của khu vực này. Viện Nghiên cứu Công nghệ vì Cộng đồng đóng vai trò là một nền tảng cho các hoạt động nghiên cứu, đối thoại và hợp tác tập trung vào khu vực Đông Nam Á, đồng thời vẫn duy trì được sự kết nối toàn cầu. Các hoạt động của TFGI tập trung vào sự giao thoa giữa công nghệ, xã hội và kinh tế, và có mối liên hệ quan trọng với sự phát triển của khu vực. Thông qua các hoạt động nghiên cứu, liên kết hiệu quả và các kiến nghị dựa trên bằng chứng xác thực, chúng tôi luôn nỗ lực để hiểu và đưa ra các khuyến nghị chính sách một cách chặt chẽ, cân bằng và khách quan.

TFGI do Grab khởi xướng sáng kiến thành lập với mục tiêu thúc đẩy một khu vực Đông Nam Á thịnh vượng và đổi mới sáng tạo cho tất cả mọi người. Chúng tôi hoan nghênh các cơ hội hợp tác, hỗ trợ về tài chính hoặc bất kỳ hình thức nào, từ các tổ chức và cá nhân cùng cam kết thúc đẩy các tiến bộ đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số có trách nhiệm hướng đến tăng trưởng bền vững trong khu vực.

Để biết thêm thông tin chi tiết về TFGI, xin vui lòng truy cập website www.techforgoodinstitute.org.

Tóm lược

➔ Nền kinh tế số của khu vực Đông Nam Á đang tiếp tục tăng trưởng ấn tượng.

Với tốc độ tăng trưởng hiện tại, nền kinh tế số của khu vực dự kiến sẽ mang lại giá trị một nghìn tỷ USD vào năm 2030². Tuy nhiên, sức tăng trưởng này hiện không đồng đều do mức độ sẵn sàng hội nhập số và phương pháp quản trị khác nhau giữa các quốc gia trong khu vực.

➔ ASEAN đã nhận thấy tầm quan trọng của hội nhập số để đạt được mục tiêu hội nhập khu vực.

Các quốc gia thành viên ASEAN đã và đang nỗ lực thúc đẩy sự hợp tác, phối hợp và hỗ trợ lẫn nhau trong lĩnh vực kinh tế số. Các sáng kiến bao gồm xây dựng hiệp định khung về bảo vệ dữ liệu, an ninh mạng, quản trị dữ liệu, thương mại điện tử, hỗ trợ khởi nghiệp và quản trị các công nghệ mới nổi, ví dụ như trí tuệ nhân tạo (AI). Các sáng kiến khu vực này nhằm bổ sung cho các hiệp định thương mại hiện có như Khu vực Mậu dịch Tự do ASEAN (AFTA) và Hiệp định khung về Hợp tác Kinh tế Toàn diện ASEAN. Tiến bộ mà ASEAN đã đạt được trong những lĩnh vực này là nền tảng vững chắc để xây dựng một hiệp định kinh tế số toàn diện như Hiệp định khung về Kinh tế số ASEAN (DEFA).

➔ DEFA sẽ tạo tiền đề khai mở giai đoạn tăng trưởng tiếp theo cho khu vực Đông Nam Á.

Thông qua việc thúc đẩy hội nhập số, DEFA hướng đến nâng cao khả năng cạnh tranh của ASEAN, thúc đẩy phát triển kinh tế và đóng góp vào các mục tiêu phát triển bền vững cấp quốc gia, khu vực và toàn cầu. DEFA cũng đặt mục tiêu định vị Đông Nam Á là điểm đến đầu tư hấp dẫn cho các nhà đầu tư toàn cầu thông qua việc tạo điều kiện mở rộng quy mô tại khắp các quốc gia thành viên ASEAN và hỗ trợ khả năng tương tác với thị trường toàn cầu. DEFA cũng hướng đến thống nhất các nỗ lực chuyển đổi số để tiếp tục đẩy nhanh tốc độ tăng trưởng kinh tế số của khu vực lên 2 nghìn tỷ USD vào năm 2030.³

➔ Tuy nhiên để có thể khai thác được tối đa lợi ích của DEFA, ASEAN cần phải vượt qua một số thách thức chính.

Việc dung hòa được sự đa dạng trong khu vực là rất quan trọng. Một cách tiếp cận đặt ra các nguyên tắc, tập trung vào kết quả và hướng đến khả năng tương tác sẽ đảm bảo là cần thiết để đảm bảo một DEFA thỏa đáng và hiệu quả. Các quốc gia thành viên ASEAN có thể áp dụng cách tiếp cận từng bước để đạt được sự thống nhất, đặc biệt là ở những lĩnh vực có sự liên kết rõ ràng. Mặt khác, các cơ chế hợp tác xuyên biên giới có thể được thiết lập để áp dụng cho những lĩnh vực có sự khác biệt về quan điểm giữa các quốc gia. DEFA là một cơ hội để khu vực chứng tỏ với thế giới rằng hội nhập số là hoàn toàn khả thi bất chấp sự đa dạng của khu vực.

➔ Trong quá trình DEFA tiếp tục được đàm phán, một nền tảng để các bên liên quan tham vấn một cách minh bạch và nhất quán sẽ giúp các bên tiến tới được một hiệp định có chất lượng, phù hợp với mục đích và cấp tiến.

Lộ trình hướng tới hội nhập số không chỉ là nhiệm vụ của riêng chính phủ các nước. Khu vực tư nhân và giới học thuật cũng có thể tham gia hỗ trợ và cung cấp thông tin cho quá trình đàm phán thông qua việc chia sẻ quan điểm và chuyên môn, cũng như hỗ trợ cho quá trình xây dựng năng lực và thực thi. Việc thúc đẩy tham vấn với nhiều bên liên quan và các phiên lấy ý kiến cho mỗi vòng đàm phán sẽ đảm bảo được các điều khoản trong hiệp định phù hợp với mục đích, có tính cấp tiến, đáp ứng, có trách nhiệm và linh hoạt.